

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus XIII. De Exceptionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

TITVLVS XIII.

DE

EXCEPTIONIBUS.

EXceptiones dilationum quaedam præ se ferunt speciem; ideo Titulum hunc immediatè Titulo de dilationibus subjungimus, ut unum ex alio clarius pateat.

Quæres primo. Quid est exceptio?

R. Est defensio competens reo adversus id, quod ab actore intenditur, sive ut dicitur §. 1. instituc. canon. de except. est exclusio actionis, quâ reus actionem contra se intentatam vel retardat, vel penitus elidit.

Quæres secundo. Quotuplex est exceptio.

R. Alia est dilatoria & temporalis, alia peremptoria & perpetua. L. 2. §. 3. ff. de except. Peremptoria in exceptionem Facti & Juris dividitur. Exceptio Facti est, quâ reus intentionem actoris nullo jure agentis excludit; ut si actor reum ratione debiti ex mutuo convenit, & reus se nunquam mutuum ab actore recepisse excipit. Exceptio Juris est, quâ reus excludit actionem jure quidem actori competentem, cujus tamen nomine reus iniquè condemnaretur, ut: actor convenit reum ratione debiti ex contractu promissionis:

R. D. Schnorrenberg Instit. Jur. Can.

reus vi & metu extortam excipit promissionem.

Quæres tertio. Quæ exceptio dilatoria?

R. Exceptio dilatoria jus actoris non omninò elidit & excludit, sed ad tempus solum differt & suspendit. Hæc exceptio vel respicit personam Judicis, ut quod sit incompetens, vel suspectus; vel personam litigantis, ut quod actor pupillus, minor, excommunicatus, non habens personam standi in judicio: vel respicit personas in judicio accessorias, ut quod Procurator non habeat sufficiens mandatum: vel respicit locum & tempus judicii, ut quod ad judicii locum securus non pateat accessus, terminus sit nimis angustus, &c. Vel denum ipsam respicit causam, ut diem solutionis nondum advenisse.

Quæres quarto. Quando dilatoriæ proponendæ sunt exceptiones?

R. Regulariter ante litis contestationem, & intra terminum à Judice præfixum sunt proponendæ, colligitur ex cap. pastoralis. 4. de except. cap. inter monasterium 20. de sentent. & re judic.

Ratio est: quia hæc exceptiones litis impediunt

S s s

pediunt

pediunt ingressum ; qui igitur in principio has exceptiones non opponit, tacite in iudicium consentit. Tres casus in *cap. cit. pastoralis*. excipiuntur, in quibus post evolutum terminum & litem jam contestatam exceptiones dilatoriæ admittuntur. *1mo* Quando reus de iis ex post proponendis expressè fuit protestatus. *2do* Quando exceptio competens ante litem contestatam ignorabatur, vel probari non poterat. *3tio* Quando exceptio ex facto aliquo post litem contestatam contingente orta fuit, quibus addendæ sunt exceptiones, quæ processum reddunt nullum : ut exceptio iudicis jurisdictione carentis, in quem partes consentire non possunt : exceptio falsi Procuratoris ; excommunicationis, &c. *Clement. unic. de except.* Imò hoc singulare in exceptione excommunicationis, quod illa usque ad sententiæ executionem semper opponi possit, & si à reo non sit opposita, Judex ex officio excommunicatum repellendi habet auctoritatem. *Cap. exceptionem. 12. h. t. cap. 1. eod. in 6.*

Quæres quinto. Quot sunt iudicii dilaciones?

R. Dilatio est justum temporis spatium, quod ad actum quendam iudiciale perficiendum actori vel reo conceditur, aut à lege, quæ legalis : aut ex partium conventionione, quæ conventionalis : aut ex decreto iudicis, quæ iudicialis appellatur. Sequentes habet species. *1ma* dilatio citatoria, quæ citatis & in jus vocatis datur, ut commodè ad iudicium venire valeant. *2da* deliberatoria ; quæ datur reo, ut viso actoris

libello deliberet, an liti cedere, aut contendere malit. *3tia* probatoria, quæ datur actori ad suam intentionem, & reo ad exceptionem probandam. *4ta* definitoria, data partibus ad audiendam sententiam. *5ta* executoria, condemnato ad solutionem faciendam concessa.

Quæres sexto. Quid si Judex non defert dilatoriæ exceptioni, dilationemque negat?

R. Quod si dilatio injustè denegeretur, aut terminus nimis arctus præfigatur, processus vitiatur. Quantum autem tempus singulæ dilaciones continere debeant, de singulis à Jure Canonico non est determinatum, sed arbitrio prudentis relinquitur. Si datà dilacione pars adveniente termino peremptorio contumaciter non compareat, mox ulterius proceditur prorogatione denegate : ut plenius dictum Tit. præcedente.

Quæres septimo. Quæ exceptiones preemptoriæ ?

R. Exceptiones preemptoriæ sunt, quæ jus actoris omninò tollunt, & actionem perimunt, sùntque in triplici plerumque differentia : quædam actionem aliquando ortam, sed nunc extinctam esse demonstrant, quæ dicuntur exceptiones litis finitæ, rei judicatæ, pacti de non petendo, transactionis, jurisjurandi, solutionis, præscriptionis, &c. Aliæ ostendunt actionem actori competentem elidi & perimi posse per exceptionem Juris, quales sunt exceptiones doli mali, metûs, erroris, &c. Quædam actionem nunquam ortam esse vel nunquam competitivisse ostendunt, ut exceptiones facti, quibus excipitur nun-

nunquam contractum, legatum, donatum, &c. fuisse,

Quæres octavo. Quæ sunt exceptiones præjudiciales?

R. Aliquando quædam in judicio incidunt, quæ definienda sunt, antequam in causa principali pronuncietur; & horum propositio præjudicialis appellatur exceptio, v. g. Mulier judicio peritorio agit ad vindicationem mariti, qui divortium fecit; ille autem excipit consanguinitatis intercedere impedimentum. Quinam verò in horum cognitione servandus sit ordo, statim dicemus in Titulo de ordine cognitionum.

Quæres nono. Quando exceptiones peremptoriæ proponendæ?

R. Exceptiones peremptorias regulariter tam ante quam post litem contestatam opponere licet.

Quæres decimo. Qualiter reus exceptionem probare tenetur?

R. Quod si reus in exceptionis probatione deficiat, nihilominus actori intentio sua probanda incumbit. Quia qui exceptionem objicit, non idèò adversarii intentionem fateri videtur, ut

expressè dicit Regula Juris 63. *de reg. jur. in 6. Exceptionem obijciens non videtur de intentione adversarii confiteri. Etcap. cum Venerabilis, 6. h. t.*

Quæres undecimo. An reo plures exceptiones facere permissum?

R. Reo licet actori plures opponere exceptiones, vel simul, vel successivè: imò etiam & contrarias, modò alternativè proponat. Ut; actori agenti ex mutuo reus opponit, se non accepisse pecuniam, vel si acceperit, se jam solvisse: ubi exceptio non numeratæ pecuniæ contrariatur exceptioni factæ solutionis; alternativè tamen rectèroponitur.

Quæres duodecimo. Quid actor facit contra exceptionem?

R. Exceptioni actor opponit replicationem, quâ rursus reum contra se excipientem repellit. Replicationi respondet reus per duplicam: duplicæ actor opponit triplicam; triplicationi actoris respondet reus per quadruplicam. In hac re tamen modum statuere ad Judicis pertinet officium, ne lis cum gravi partium damno in infinitum protrahatur.

TITVLVS XIV.

DE

FERIIS.

Feriae sunt dies, in quibus à negotiis forensibus, seu actibus judicialibus cessatur; olim dictæ iustitium, quod Jus sive Judicium tunc stare, ut dicitur solstitium, quando sol altius vel profundius non progreditur. Feriae

§§ 2

aliae